

ДЕНІЕЛ КІЗ

всесвітньовідомий американський письменник. Єдиний автор, що здобув дві найпрестижніші літературні нагороди (Г'юго і Неб'юла) за два твори з однаковою назвою — оповідання «Квіти для Елджернона» та однойменний роман.

ВІД АВТОРА РОМАНІВ-СЕНСАЦІЙ

«КВІТИ ДЛЯ ЕЛДЖЕРНОНА»

І «ТАЄМНИЧА ІСТОРІЯ БІЛІ МІЛІГАНА»

Вони не хотіли завдати комусь шкоди. Вони не злочинці і не вбивці. Вони просто хороші люди, з якими трапилось багато поганого. Однак ніхто не вірить. Тепер подружжя Старків стало вигнанцями. Коли вони заходять до крамниці чи перукарні, їх відмовляються обслуговувати. Здається, ще трохи — і на них оголосять полювання. За що? Карен і Барні зазнали радіоактивного зараження. Кожен, хто проходить повз, боїться навіть випадково доторкнутися до них. А Карен завжди мріяла стати матір'ю... Одного дня їх шокує несподівана звістка. Вона вагітна. Дитина може народитися не такою, як усі. Чи станеться диво?..

Книжка, що обов'язково має бути на полицях читачів.

Library Journal

Доторк, що запам'ятається надовго.

Kirkus

ISBN 978-617-12-5118-2

9 786171 251182

www.bookclub.ua

ДЕНІЕЛ
КІЗ

ДОТОРК

СВІТОВИЙ БЕСТСЕЛЕР

ДЕНІЕЛ КІЗ

ДОТОРК

ДЕНИЕЛ КІЗ

ДОТОРК

ДЕНІЕЛ КІЗ

ДОТОРК

ХАРКІВ **КЛУБ**
2019 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
К38

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Keyes D. The Touch : A Novel / Daniel Keyes. — Emmaus :
Challcrest Press, 2003. — 232 p.

Переклад з англійської *Володимира Куча*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Оксана Волковська*

ISBN 978-617-12-5118-2
ISBN 978-1-929519-02-6 (англ.)

© Daniel Keyes, 2003
© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2019
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2019

Аурії з любов'ю

Пам'ятай, що мов глину мене обробив Ти,
і в порох мене обертаєш.

Йов 10:9¹

¹ Тут і далі використано переклад Біблії Івана Огієнка. (*Тут і далі прим. перекл., якщо не вказано інше.*)

Передмова автора до видання 2003 року

Навіщо потрібне нове, виправлене видання «Доторку»?

Це роман про наслідки нещасного випадку на виробництві, під час якого один працівник, сам того не відаючи, забруднює радіоактивним пилом свій район, дім і тіло своєї вагітної дружини.

Персонажі та дії, зображені на цих сторінках, вигадані. Вони породжені уявою, що базується на подіях, які відбувались у США в 1960-х. Проте випробування, що випало на долю персонажів, відображає правду.

Відтоді як «Доторк» уперше опублікували 1968 року, тисячі людей по всьому світі мимоволі, не усвідомлюючи цього, стали жертвами радіаційного зараження внаслідок нещасних випадків, крадіжок списаного медичного та промислового обладнання й неправильного захоронення радіоактивних відходів.

Влада та ділові кола по всьому світі не вживають необхідних заходів для запобігання зараженням, що спричинені радіаційними промисловими викидами й нещасними випадками. Що політично, що економічно зручніше закласти радіоактивний пил під килимок, а не відкрито звертатися до громадськості, яка вимагає звітів про наслідки бездіяльності.

Джерела радіації часто незаконно скидають деінде, щоб уникнути витрат на захоронення. Правильна утилізація може коштувати до 20 тисяч доларів. А штраф становить лише 2 тисячі. Проте якщо якийсь джерело радіації розтопиться на металургійному заводі, радіоактивний метал може опинитись у ваших руках чи в домі людей, яких ви любите.

25 березня 1997 року біля Гаррісберга, штат Пенсильванія, 33 тисячі полотен для лопат виготовили зі сталі, що містила радіоактивний торій. Прибирання після таких подій, відстеження кожного полотна, кожної ніжки столу, виготовлених з такого металу, може коштувати аж 100 мільйонів доларів.

Такі нещасні випадки часто потрапляють у медіа у вигляді новин, проте страждання окремої людини ніколи не враховують у виробничому обліку чи бухгалтерському балансі. Драматичні вибухи на ядерних електростанціях чи складах зі зброєю стають досить відомими, як у випадку аварій на атомній електростанції «Трі-Майл-Айленд» у штаті Пенсильванія, Чорнобилі в Україні та Токаймурі в Японії. Проте висвітлення випадків впливу промислових аварій, невідповідної утилізації чи крадіжок радіоактивних матеріалів зловмисниками або терористами часто затримується на цілі місяці.

Зверніть увагу на ці новинні повідомлення:

ТРИВОГА НА КОРДОНІ США З МЕКСИКОЮ

У п'ятницю, 27 липня 2002 року, місцева влада Мексики підтвердила, що циліндр, розміром 8 на 6 дюймів, з капсулою іридію-192 один дюйм завдовжки, зник під час перевезення між мексиканськими прикордонними містами Тіхуаною й Текате, за 70 миль на схід від Сан-Дієго. Ним користувалася «Пемекс», державна нафтова компанія, для рентгенівських знімків трубопроводів.

Згідно зі словами керівника державної цивільної оборони Мексики Габріеля Гомеса Руїса, невідомо, чи випало обладнання з вантажівки під час перевезення, чи його викрали.

КАНАДА ШУКАЄ РАДІОАКТИВНІ КОНТЕЙНЕРИ

Станом на 2 липня 2002 року п'ять з одинадцяти контейнерів з небезпечними радіоактивними матеріалами зникли впродовж останнього року в Канаді, а їхні пошуки тривають досі. Як заявила Комісія ядерної безпеки Канади, таке устаткування часто крадуть з будівельних майданчиків та вантажівок. Чиновники зазначають, що свідчень про організовану злочинність чи терористів, які б стояли за цими зникненнями, немає. Проте на останні попередження з боку ООН вони відповідають тим, що радіоактивні матеріали, необхідні для створення «брудних» бомб (цими матеріалами обкладають звичайну вибухівку), можна знайти майже в будь-якій країні світу.

Представник конгресу Ед Маркі (Демократична партія, штат Массачусетс) заявив таке: «Осама бін Ладен і “Аль-Каїда” намагаються дістати радіоактивні матеріали. Ми знаємо, що створення “брудної” бомби — одна із заявлених цілей “Аль-Каїди”... Якщо хоч один [радіоактивний пристрій] потрапить на якесь звалище, він може опинитися в руках терористів».

Історія Барні та Карен Старків розказана в цій новій версії, щоб читачі могли спочувати випробуванню, яке випадає на долю таких же людей, як і вони, і щоб попередити промисловий сектор та владу про те, що попереду ще багато роботи. Згідно з «Вашингтон пост» за 4 травня 2002 року, підприємства й медичні установи США, починаючи з 1996 року, втратили близько 1500 одиниць обладнання з радіоактивними складниками.

Примітка автора

Коли я писав «Доторк», використання амніоцентезу¹ й ультразвуку для визначення стану плоду було експериментальним. У той час для більшості батьків, як Барні та Карен, було б неможливо дізнатися до пологів, хлопчик народиться чи дівчинка, нормальна дитина чи мутант, жива чи мертва.

¹ Амніоцентез — аналіз рідини, що оточує плід у матці, задля діагностичної мети.

Червень

1

Спочатку йому здалося, ніби в спальні хтось рухається, тож він прислухався: дзижчання електричного годинника, рівне дихання дружини поруч, стукіт його серця. Оце й усе. Він запідозрив, що пробудився зі сну через якесь рішення; тепер лише потрібно розпізнати яке.

Карен застогнала й перевернулася на другий бік. У його сні була Карен, прекрасна, як завжди, але інша, з рисами, що належали її сестрі. У цьому полягає відповідь? Чи зможе він злити їх обох в одну так, щоб Карен не здогадалася, що він змінив її? Він заплющив очі, очистив розум і спробував повернути сон. Але той щез.

Барні Старк розплющив очі й лежав, роздивляючись блискучі стрілки годинника. Він кілька разів прокидався протягом цієї тривожної ночі, і щоразу стрілки вирізнялися все менше. За десять друга то були яскраві, здійснені вгору руки; тепер вони безсило обвисли. П'ята сорок.

Барні примружився, роздивляючись маленьке віконечко на годиннику, де мала б бути дата, загадуючись, червоний сьогодні день чи чорний, проте календар циклу не світився. Виробникам варто було взяти це до уваги, особливо в годиннику фертильності. Первісні люди в пошуках надприродного керівництва й втручання богів задля плідних урожаїв і сімей — чим би їм допоміг такий пристрій? Вони б

ним, мабуть, дощ викликали. Можливо, йому варто молитися за громовицю. Барні дратувало, що Карен не змогла сприйняти все це в кращому гуморі. Він так ретельно намагався бути безцеремонним, жартував про годинник, коли приніс його додому, не хотів, щоб пристрій дарував їй відчуття, яке останніми днями їй давало все на світі, — сором. І все одно Барні мусив знати, що її відштовхне його практичність, так само як перевірки, календарі й термометри лікаря Ліроя.

Карен воліла б думати, що діти просто стаються, скорше б вважала їх кульмінацією романтичного кохання й пристрасті якоїсь місячної ночі, без роздумів, планування, знання; віддала б перевагу чистій дитячій вірі в лелеку, а не холодному обчисленню (вона б тепер добряче ляснула його за такі слова із самого ранку!) місячних циклів і температури тіла. Карен узагалі не бачила нічого веселого в примітивній Матері-Землі, що їївиліпив Барні, зі звислими грудьми й випнутим животом як офіруванням плодючості богам; аж розплакалася, коли він задля розваги виставив скульптуру на газоні під час минулої повні.

Хоча їй хотілося мати дитину так само, як і йому, вона опиралася медичним перевіркам протягом кількох місяців, навіть після того, як він сам пройшов їх перший. Барні був упевнений, що вона б радше продовжила сподіватися, молитися, мріяти, ніколи не відати точно. І хоча перевірки показали, що вони обоє готові до зачаття, Карен було неприємно від потреби розмовляти про це. Вона через силу заміряла температуру тіла, відзначала цикл, планувала дні, але її непостійність вражала, так наче саме її тіло бунтувало проти ідеї якоїсь послідовності, і на початку було стільки тужливих фальшивих тривог, що Барні подумав, ніби дружина робить усе неправильно, і втратив віру в її бухгалтерію плодючості.

Криза настала, коли Карен почала ходити до циганок, щоб ті ворожили про її долю, консультувалася з дешевими гороскопами в пошуках астральних знаків, шукала в снах екстра-

сенсорні обіцянки; саме тому, коли Барні прочитав про пристрій у газеті, то пішов і вклав 17 доларів 95 центів у годинник фертильності.

Жінка на касі зміряла його здивованим поглядом, ніби не розуміла, чому цю річ прийшов купувати чоловік, але пояснила, як він працює. То був годинник для спальні (ну звісно!) з механізмом, що рахував і фіксував імовірні сприятливі та несприятливі для зачаття дні, і як тільки його дружина внесе інформацію про її найдовші та найкоротші місячні цикли, годинник зрештою покаже в маленькому віконечку на циферблаті постійний календар із числами, які червонітимуть у ймовірні сприятливі дні.

— Неймовірно! — вигукнув тоді він. — Як рулетка на дітей.

Продавчиня розсміялася з його слів (о, розкажу дівчатам!), а от Карен розплакалася.

Ніби відчуваючи, що він думає про неї, вона перевернула-ся назад і зітхнула, чорне волосся розсипалося по подушці, одна рука лежала закинута назад, друга — на животі, наче намагалася відчути, чи ще нічого там не з'явилося. Барні замислився, чи її краса не надто виразна для зміни: її наче японський живопис на білому тлі; високі, але не випнуті виліці під ідеальною шкірою. Навіть у приглушеному світлі він помітив кілька зморщок. Але Карен з тих, кому важко буде сприйняти той факт, що тіло починає змінюватися.

Десь у тій думці лежала ідея, з якою Барні боровся уві сні. Змінити її обличчя, нахил голови, можливо, те, як вона тримає руки. Але зміни ці походять від її сестри Майри, тієї, що він востаннє бачив чотири роки тому, до того, як вони з Карен одружилися. Чи можливо об'єднати найкращі риси обох так, щоб Карен не дізналася?

Тепер заснути було неможливо, хоча надворі ледь розвиднялося. Барні підвівся з ліжка й вдягнувся. Спочатку кава, а тоді він спробує. Барні не торкався «Венери піднесеної»

вже досить давно, та й не планував, враховуючи те, як тепер неспокійно в Центрі. Та він не міг відмовитися від хорошої ідеї. Останніми днями натхнення приходило нечасто. Виходячи зі спальні, він побачив, що голова Карен лежить на боці, ліва рука — під подушкою, права — досі на животі. Якщо вони зрештою зачнуть, йому доведеться змінити обличчя, додати дещо до нього. Жінка, що очікує дитину, живе заради майбутнього, а не минулого.

Барні ввімкнув світло на кухні й усвідомив, що зробив помилку. Умивальник був ущерть заповнений брудними тарілками; стіл стояв неприбраний. Чому вона просто не склала їх у посудомийку? «Не злися, — сказав він собі. — Коли втрачаєш те довбане самовладання, у тебе все інше вилітає з голови».

Він узяв електричну кавоварку, хотів віднести її в підвал, але ніде не міг знайти кришку. Відшукав розчинну каву, але банка була порожня. Вимкнув світло й поквапився вниз.

Зняв вологе покривало зі статуї в натуральну величину й роздивився свою роботу. Без сумніву, Карен достатньо вродлива, щоб позувати для нього; міцне класичне тіло, делікатна права рука, що торкається стегна, ліва рука витонченими пальцями прикриває груди, очі скромно опущені, сумні повні губи. Та, звісно, усе це неправильно, і він знає чому. За останні три роки скульптура (почата, відкладена, знищена, знову почата) майже непомітно змінилася, стала романтичнішою, віддаленішою Венерою, ніж він планував. Не вистачало лише мушлі, Зефірів і Весни, що поспішає з покривалом. Та це було зовсім не його бачення, лише тривимірنا версія «Народження Венери» Боттічеллі.

У ранковому сні «Венера піднесена» вже була завершена, і коли готував гіпсову форму, вона ожила й віддалася йому. Проте, як тільки Барні обійняв її, Венера стала жорстокою й почала опиратися, доки глина не тріснула й розсипалася в нього між руками. У неї було обличчя Майри. Окрім оче-

видної сексуальності й страху в його сні, там також був певний здогад, зрозумів він: думка про те, щоб додати обличчю Карен деяких рис її сестри, обдарувати індивідуальністю, якої їй самій не вистачає, і певним чином повернутися до попереднього бачення. Він знав, як виліпити її губи рішучою лінією та як змінити очі. Пальцями відчував, як глина набиратиме форми. Але спокійно, не варто поспішати, інакше її можна втратити. За красою Майри завжди ховалися сила й захоплення, яких не вистачало Карен. Як же їх показати?..

Чотири роки тому в коледжі; кипуча, захоплива, неймовірно жвава. Постійно в гущавині: у натовпі кожного студентського страйку чи кампанії збору коштів; виступала проти зовнішньої політики США; боролася за права студенток і студентів, права персоналу, права меншин; виходила на протести на захист позбавлених майна, позбавлених права голосу, бідних. І можна було не сумніватися: якщо десь відбувається демонстрація, сидячий чи сплячий страйк за громадянські права, якесь обговорення чи марш проти війни або бідності, Майра там буде, допомагатиме з організацією та проведенням в оточенні захоплених чоловіків, які за нею хоч світ за очі підуть.

Барні пам'ятав її сміх, як вона рухала рукою, коли сварилася (долонею догори, пальці напружені у хватці на кшталт Роденового «Пророка Івана Хрестителя»), і пронизливий погляд блакитних очей, що хапав будь-кого, хто підступав надто близько, і не відпускав своїм запалом. Барні йшов за нею, як і всі інші, спочатку захоплюючись здалеку, а тоді вже ближче. Але навколо завжди було надто багато залицяльників. Зрештою він вирішив вдовольнитися мрією про Майру в ролі моделі для повністю оголеної скульптури, яку він назвав би «Венера піднесена». Барні почав скульптуру зі спогаду про Майру одного літа в купальнику, нічого їй не розповідав, починав і припиняв стільки разів, аж боявся, що це переслідуватиме його до кінця життя. Споглядаючи

статую тепер, він усвідомив, що не варто було міняти первинний задум — надію додати нових рис Венерам, яких ліпили століттями, натякнути на боротьбу між чоловічими й жіночими рисами в богині кохання. Він намірявся створити Венеру, чю красу посилять міць і впевненість, за допомогою вогню Майриних очей, збудження її вигнутої шиї, того, як напружено вона тримала руку. І через неї він покаже напругу сучасної жінки під перехресним вогнем власної психіки.

Тепер Барні усвідомлював, що причиною цього невдоволення, нездатності закінчити роботу було те, що Карен не годиться для цієї ідеї. Вона вродлива, проте її краса надто романтична, сентиментальна, материнська.

Він познайомився з Карен на одній із зустрічей Майри, де у великому будинку сім'ї Бредлі всі тільки те й робили, що писали протестні листи й розпихали по конвертах, і хоча Карен ніколи не кепкувала з мотивів Майри (навіть іноді допомагала, коли потрібно було малювати плакати чи роздавати листівки), вона й ніколи особливо цим не захоплювалася. Карен вивчала сучасні танці й акторську гру і якось пояснила Барні, коли він поглузував з цього, що сцена для неї — це щось реальніше, ніж пікети. Барні не звертав особливої уваги на Карен, аж доки Майра не шокувала місто Елджин утечею зі своїм немолодим лектором соціології (у Південну Каліфорнію, щоб допомогти організувати там профспілку працівників-мігрантів і мексиканських збирачів фруктів), а її прихильники залишилися й не могли второпати, що сталося з їхньою богинею.

Коли Майра зникла, Карен розцвіла, стала гарнішою, бажанішою. Барні почав насолоджуватись її наївним романтизмом, почав вбачати в ній людину, про яку потрібно піклуватись і яку потрібно любити, а згодом, коли вони одружилися, вирішив використати її в ролі моделі для ніжнішої, романтичнішої Венери. За три роки їхнього шлюбу він кіль-

ка разів ліпив її тіло, проте ніколи не міг закінчити голову, похмуро відзначаючи про себе, що та пасивна відірваність від життя, яка колись його зачарувала, тепер заважає. Як Барні не намагався, усе одно його не вдовольняли її замріяні очі та капризні губи. Певною мірою зобразити Карен було так само важко, як і Майру.

Цього ранку сон підказав йому, що, щоб завершити, йому необхідно додати щось від Майри — об'єднати двох сестер в одну. Працював Барні швидко. Надворі розвиднялося, він хотів ліпити ще принаймні годину, перед тим як рушити на роботу в Центр. Він місяцями серйозно не працював над Венерою, але зараз вона розпалила його, і він не збирався зупинитися. Навіть якщо зовсім трішки поліпить для себе, йому буде легше працювати вдень над глиняними моделями автомобілів.

Його поглинув процес зміни виразу обличчя: лише невеличкий вигин брови, щоб показати нетерплячість Майри; міцніше, майже хлопчаке підборіддя; той вигляд стурбованого очікування в очах. Пізніше він змінить жест її руки; поверне праву долоню вгору, зігне пальці в жменю, ніби вона тримає квітку. Та вже коли Барні взявся до цієї роботи, то зрозумів, що Карен упізнає або вираз обличчя, або жест і це її образить. Він спинився, не відриваючи долонь від слизької глини. Немає потреби вирішувати зараз же. Повернешся, ще раз поглянеш або — навіть краще — попросиш Карен іще кілька разів попозувати, щоб вона сама бачила, як щось повільно міняється, і звикла до цього. Він спостерігатиме, чи вона нічого не запідозрила. Якщо так, їм доведеться про це поговорити. Барні знову змочив тканину, накинув її на статую, накрив ванночку з глиною й вимкнув світло.

Він сам собі приготує сніданок і дасть Карен поспати. Сьогодні зранку добре попрацювалося, але вона може це відчутти й почати розпитувати. Карен неймовірно прониклива, завжди може не просто вгадати, про що він думає, але

й навіть тоді, коли він намагається ні про що не думати, вона знає, що щось не так.

Барні вже встиг забути про безлад на кухні й на мить відчув, як усередині закипає лють. Проте заспокоївся й пошукав у посудомийці накривку для кавоварки. Тоді зрозумів, чому ж зливальниця наповнена тарілками; у посудомийці не було місця. Лише Карен могла заповнити посудомийку й забути її ввімкнути, правда?

Накривку для крапельної кавоварки Барні знайшов на полиці для посуду на сушарці й поставив закип'ятити воду. Та після того, як удруге потягнувся по горнятку й блюдце, у зливальниці розбилася склянка.

— Ну й хер з тобою! — вилаявся він і розтרוшив слідом і горнятку, і блюдце.

* * *

Напівспляча Карен дозволила йому покинути ліжко й спуститися вниз. Вона старалася розплющити очі. Надворі ледь світилося. Чому Барні прокинувся так рано? Він постійно крутився та вовтузився в ліжку й цим будив її кілька разів за ніч; його щось турбувало. Карен мляво роздумувала, чи не варто їй встати й приготувати йому сніданок, тоді підняла голову й глипнула на годинника. Лише за десять шоста. Жінка не зводила очей з вигнутої другої стрілки й забажала, щоб вона самою силою думки могла заморозити її й себе в цій миті, між сновидінням і пробудженням. Мало того, що вона спить і прокидається за годинником, а ще ж кохатися треба! Карен знову звалилася на подушку й заплющила очі. Коли лікар два місяці тому порадив поїхати в другий медовий місяць і припинити так відчайдушно намагатися, це вперше вона почула розумну пораду, відколи взагалі почалась уся ця кампанія запліднення.

Карен ніколи не уявляла, що завести дитину буде так складно. Коли читаєш про всіх тих незаміжніх мам, які відмовили-

ся від своїх дітей, і пригадаєш настанови батьків, то думаєш, що завагітнієш за першим же разом. Вона всміхнулася, коли пригадала, як вони з Майрою розмовляли в їхній кімнаті, у темряві, коли сонна година для дівчат дев'яти й одинадцяти років уже давно настала, і як вони вирішили, що діти з'являються від поцілунків, і як цю теорію підсилило те, що одна зріла дівчина в школі вихвалялася поцілунками засмоктом («душевними поцілунками», як вона це називала), і Карен це почула, і хоча Майра сказала, що це гидко, Карен подумала, як це гарно, що від поцілунку двох душ з'являється життя. Та через рік Майра з тріумфом повідомила, що, як сказала одна старша дівчина, яка ходила на заняття із сексуальної освіти, усе не так просто, а начебто потрібно ще лягати в ліжку й щоб чоловік вилив невидне сім'я в місце, з якого ти мочишся. Карен це спочатку збентежило (вона використовувала логіку десятирічної, стверджуючи, що це неможливо, бо ж коли ти пієтимеш, воно виливатиметься), але Майрі було гидко від того, що їхні мама з татом лягали в ліжку й робили ту штуку, яку сміливіші дівчата називали сексом чи трахом, і це звучало так брудно, що від розповідей Майри процес уявлявся жахливо. Проте пізніше Карен спробувала розповісти Майрі про книжки, які вона читала, де люди кохаються й літають на хвилях екстазу та пристрасті, і як це може бути гарно, коли обоє не думають про те, що станеться після душевного поцілунку, а охоплені жагою, поки це відбувається.

Карен мріяла, що саме так буде в неї з Барні, відколи вперше побачила його. Вона ніколи раніше не бачила скульпторів і потайки розглядала Барні, коли він прийшов до них додому разом з іншими з комітету Майри — «Старшокурсники за студентську активність». Високий, з великими долонями й довгими пальцями, русяве волосся, що кучерями спадало на шию, блідо-блакитні очі з карими плямками, шкіра гладенька, як у дівчини. Її привабив той стурбований погляд його очей. Він був митець, самотній, журний, з бідної

сім'ї з Гемтремка, і Карен намагалась уявити, який він, коли на самоті створює прекрасні монументальні скульптури. Вона ніколи не могла зрозуміти, як митець може вести-ся на Майру так само, як студенти соціології та політичних наук (що сновигали за нею, наче за Жанною д'Арк, яка воює із суспільством), та все одно тішилася тим, що він скромніший за інших. І коли Барні приходив з рештою до них додому, щоб писати листи, адресувати конверти чи робити плакати, Карен відчувала, що її тягне до нього, що вона думає, чи не ззирнуть-ся вони й щось станеться. Та дівчина ніколи не наважувалася сама привернути його увагу. Бо він належав Майрі.

Це було чимсь самим собою зрозумілим між нею й Майрою ще з дитинства. Карен ніколи не ображалася на те, що їй доводилося користуватися якимись речами після Майри (навіть якщо сукні були перелатані, а іграшки — дуже зношені чи зламані), якщо була впевнена, що Майрі вони вже дійсно не потрібні. Вона засвоїла цю науку одного разу (скільки їй було — п'ять, шість?) із Сінді, лялькою без ручок, з надщербленим носом та обскубанним волоссям. Карен хотіла її, бо та була зранена й потребувала любові, а що Майра ніколи нею не бавилася, то вона взяла її собі, наче рідну дитину. Тоді, одного дня, коли тітка Люсі з Комітету різдвяних подарунків для сиротинців згадала про потребу в ляльках, Майра пішла до їхньої кімнати й принесла всіх своїх ляльок, разом із Сінді, і віддала їх сиротам. Усі так пишалися Майрою, але Карен була така вбита горем, що молила, аби їй дозволили залишити ляльку. Це її власне справжнє дитя, казала вона їм. Вона віддасть іншу замість цієї. Але тато grimнув: «Не будь такою егоїстичною дитиною. Тобі б краще брати приклад з Майри», — і Карен це так засоромило, що вона не прийшла на вечерю, а просиділа весь час у підвалі, доки не потрібно було йти спати. Відтоді Карен ніколи не брала нічого, що ще належало Майрі.

Тож вона потайки тішилася, коли Майра втекла зі своїм професором. Вона ніколи не забуде вираз обличчя Барні, коли вони одного ранку зустрілися в кампусі й він запитав, чи це правда. Карен відповіла йому, що так, а він з дурнуватим виразом промимрив: «Ми домовилися про побачення три тижні тому, сьогодні мали сходити в кіно». Вона б не посміла говорити так нахабно, якби не той безнадійний погляд (хотіла піддражнити його, сказати, що так йому й треба: хто ж домовляється про побачення в кіно за три тижні наперед), і, не подумавши, випалила: «Може, сходиш тоді зі мною?»

Карен досі пам'ятала, як Барні вирячився на неї, ніби вперше побачив. Коли він не відповів, Карен відчула, як вуха починають горіти, на обличчі зайнявся рум'янець, і їй захотілося вмерти. Та натомість дівчина засміялася, бовкнула: «Я просто пожартувала», — і втекла геть на заняття з драми, заливаючись гарячими сльозами.

Того ж вечора Барні зателефонував їй і попросив вибачення. Не хотів її образити, сказав. Він просто не з тих людей, які швидко реагують на щось несподіване. Звісно, він залюбки сходить з нею в кіно. Карен подумувала, чи не сказати, що в неї вже заплановане побачення, перенести кіно на наступний тиждень, але боялася починати їхні стосунки з нещирості й потай лякалася від думки, що хтось за той час може забрати його собі. Кілька разів протягом фільму вона краєм ока помічала, що Барні за нею спостерігає, і знала, що тепер, коли Майра зникла, він нарешті звернув на неї увагу.

Карен чула, як він ходить по кухні, відчиняє шухляди й шафки. Заради Бога, що він там шукає так рано? Вона знову розплющила очі, щоб глянути, котра година. Шоста п'ятнадцять. Ще надто рано, щоб спускатись і готувати сніданок. Але їй потрібно встати й прибрати на кухні. Зараз Барні, мабуть, роздратований, бо тарілки з вечері досі в зливальниці. Тіло опиралося думці про те, що треба підвестися з ліжка. Надто рано. Вона спостерігала, як друга стрілка

відлічує час. Дивно, як час ніби зупиняється, коли спиш, але для інших він іде далі, — для Барні, хоч би чим він там займався й про що думав унизу, — крадькома обходить тебе, залишає позаду. Час — штука підступна.

Карен скривилася, зиркнувши на годинника фертильності. Вона принаймні знала, що те, що сталося на їхньому третьому побаченні, вона не планувала, не була готова до цього. То була одна імпульсивна мить, яку вони розділили без думки про майбутнє. Вона переживала ту чудову ніч сотню разів, потайки викликала в уяві протягом останніх трьох місяців, коли вони кохалися у визначені годинником фертильності дні. Якусь мить вона дослухалася до того, як Барні спускається вниз, а тоді перекотилася та обійняла подушку. То було після того, як вони рано покинули одну нудну вечірку, Барні провів її додому, і раптом, не подумавши, Карен йому прошепотіла: «Ходімо всередину. Мої будуть дуже пізно». Вона провела його нагору, показала кімнату, яку ділила з Майрою. Там він поцілував її, спочатку непевно, а тоді міцніше, погладжуючи руки, обличчя, груди, ніби виліплював її плоть, а потім — як Карен і хотіла — поклав її на ліжко й почав роздягати.

«Не на цьому, — прошепотіла вона, налякана тим, як звучить її голос. — Це Майрине ліжко».

Барні подивився на неї, дещо збентежений, тоді переніс на інше ліжко, м'яко поклав і вимкнув світло. Почав вовтузитися зі своїм одягом, і це, здавалося, забрало надто багато часу; і коли нарешті він заліз у ліжко, то нервувався й почувався незручно, а Карен не могла стриматися й плакала від болю. Коли Барні усвідомив, що вона незаймана, то відразу пом'якшав, перепросив, що не діяв ніжніше, лагідно приголубив її мускулистими руками й сказав, що кохає. Коли він заснув поруч, Карен, лежачи в нього на плечі, подумала: «Тепер він мій».

Вони прокинулися від звуку дверей, коли батьки повернулися. Барні зірвався з ліжка, але Карен піднесла йому до губ

палець. Вони тихо лежали вдвох, поки батьки готувалися до сну, і коли будинок знову затих, він одягнувся, тихо спустився сходами й вийшов через задній хід. Тоді вона почувала, як камінчик стукнувся об вікно. Він стояв під місячним світлом і відправив їй повітряний поцілунок. Після цього дівчина розплакалася, потім лежала без сну більшу частину ночі й думала про те, як його сім'я рухається всередині неї та творить нове життя. І Карен лежала спокійно, боялася поворухнутися й шепотіла раз за разом: «Ніхто не забере їх обох у мене».

Якою ж вона була наївною. Усе було далеко не так просто. Принаймні для неї. Карен зиркнула на годинника — сьома п'ятнадцять. У віконечку було число «вісім», червоне. Вона більше за все на світі хотіла виносити для Барні дітей, але чому він не розуміє, як їй неприємно кохатися так полікарняному, за розкладом. Це сплановане наукове з'ягання, ніби розведення тварин на фермі, чи коней, чи лабораторних зразків — це занадто. Майра, можливо, з цим би змирилася. Майра, можливо, перейняла б дух такої затії, ходила б по бібліотеках, відвідувала б медичні конференції, де слухала б про останні відкриття у сфері гінекології та, ймовірно, зрештою взялася працювати над регулюванням народжуваності. Що ж, Карен не Майра й не хоче стати такою, як Майра. Це станеться тоді, коли має статися.

Можливо, це вже сталося, бо вона хотіла цього так сильно тієї ночі на озері Торч, у романтичному будиночку на березі. Але коли сказала Барні, що вона відчуває, ніби всередині неї зародилося життя, він, ніби дитині, пояснив, що це щось таке, що відчутти неможливо. Чому від самої думки про це їй хотілося плакати?

Карен почувала, як розбилася склянка чи блюдце, а тоді ще щось, і сіла. Що Барні тепер там робить? Вона витерла очі й підвелася з ліжка. Від думки, що доведеться йти на ту кухню, її почало нудити, але Карен переборола це відчуття. Барні глузуватиме з її, як він це називає, «психосоматичних

симптомів». У неї вони вже траплялися. Що ж, вона може їх контролювати. Карен накинула халата, взула капці й спустилася вниз. Приготує йому сніданок і проведе на роботу. Найменше за все їй зараз хотілося сварки.

* * *

Барні саме натягував піджак, коли почув, як вона спускається вниз. Карен спинилася на вході в кухню, відкинула назад пасма чорного волосся, позіхнула, потягнулася зі сну спиною й руками, але він бачив, що вона сьогодні знову плакала.

— Вибач. Забула, що сьогодні твоя черга за кермом, — сказала вона. — Так міцно спалося. — Глянула на зливальницю й стіл. — Ой, Барні, я хотіла помити їх учора після того, як прийшла. Давай я тобі кави розчинної приготую.

— У мене вже нема часу. Мушу забрати Макса. Та й кави все одно вже нема.

— Лише хвилину, — наполягла вона й поставила воду знову на газ. — Не відпущу ж я тебе просто так.

Барні вже хотів піти геть, але спинився. Останнім часом він поводився з нею жорстко: минулого понеділка, коли вона не змогла знайти ключі від машини, а ще вчорашня сварка через те, що вона не туди поклала кредитку універмагу. Треба з нею легше. Карен дійсно старається, але життєві звички змінити дуже важко. Він вражено спостерігав, як вона витягує банку розчинної кави з глибин хлібниці.

— Добре, лише сік і каву.

— Я не хотіла тебе будити, коли вчора прийшла, — сказала вона. — Не думала, що повернуся так пізно.

— По першій. Щось із того вийшло?

Карен поставила чашку кави перед ним і почала шукати в холодильнику сік.

— Може, приготувати тобі яечню чи французькі грінки?

— Не маю часу, і я не дуже голодний.

— Ну, — озвалася вона, сідаючи поруч із неприхованим полегшенням, — ми тимчасово зішлися на «Гедді Геблер»¹.

— Ти гратимеш Гедду Геблер?

— Чому ти дивуєшся?

Барні допив каву, поки Карен налила йому соку, і хоча він сто разів казав їй, що не може пити непідсолоджений грейп-фрутовий сік, усе одно випив.

— А я що, не можу зіграти Гедду Геблер?

— Я мав на увазі, чому вони знову ставлять Ібсена?

— Ти думаєш, я не можу її зіграти? Усі погодилися, що я дуже добре зіграла в «Ляльковому будинку» минулого літа. Ти сам так казав.

— Тобі підходить роль Нори.

Карен спохмурніла, щільніше загорнулася в халат і роззирнулася навколо.

— Ясно, — сказала тремтячим голосом. — Напевно, маєш рацію.

— Я не це мав на увазі. — Та він знав, що й так наговорив зайвого.

Вона знизала плечима.

— Менше з тим, так порадив Дейл Векслер, і комітету сподобалася ця думка. Але нам потрібне ще підтвердження всієї трупи наступного тижня.

— Слухай, хоч би що вони вирішили, ти впораєшся чудово. Коли ти за мене вийшла, Бродвей втратив велику комедіантку.

Карен розсміялась і спробувала вщипнути його, але Барні вислизнув, схопив піджака й вдав, що то накидка тореадора. Кинулася за ним, склавши пальці ріжками собі на лобі, спробувала заколоти, та він викрутився й нарешті обійняв її та поцілував.

¹ *Hedda Gabler* — ім'я головної героїні в однойменній п'єсі (1907) Генріка Ібсена.

— Я люблю тебе, — сказала вона.

Барні міцно пригорнув її.

— І я тебе люблю.

Він зігнувся, щоб підняти піджака, який упав на підлогу, а Карен раптом охнула.

— Що таке? — гукнув він.

— Щойно згадала.

— Ну то що ти так кидаєшся? Злякала мене.

— Ледь не забула сказати, що Ліла з Дейлом запрошують сьогодні до себе всю трупку й хочуть, щоб ми також зайшли.

Він витріщився на неї.

— Тобто? Сьогодні ж Вінтерзи приходять грати в бридж.

Карен подивилася на нього очима, повними жаху.

Барні простогнав:

— Ми ж про все домовилися, коли грали в них минулого разу, після того як приїхали з Торчу. Не пам'ятаєш?

— Звісно, пам'ятаю. Одразу думаєш, ніби я забула? Просто гадала, що то завтра, от і все.

— От і все? Треба було собі десь записати. Я про це й кажу.

— Про що ти кажеш?

— Що треба було собі зазначити в календарі. Чи я забагато прошу?

— Так, забагато, — відрізала вона. — Мій календар і без того вже весь розмальований.

— Гарного дня, — пробурмотів Барні, прямуючи до дверей. — Мушу вже йти.

— У бридж сьогодні доведеться грати недовго, — поглузувала вона. — Сьогодні ж восьме — червоний день твого годинника фертильності.

* * *

Барні вийшов з будинку, побачив, що Карен дивиться на нього з вікна їдальні, і його розізлило, що їхні життя роз-

риває одна криза за іншою, все вивертається навиворіт через те, що її обурює думка, що в усьому потрібно вести облік. Цього разу результат був передбачуваний. Вона заспокоїться, як тільки він піде, і працюватиме як проклята, щоб підготуватися до вечора, а будинок — принаймні на позір — виглядатиме бездоганно. Сміття наповнить шухляди й шафки, взуття сховається під ліжку, газети й журнали опиняться заткнуті за диваном. Якщо вона захоче примиритися перед тим, як прийдуть Вінтерзи, будуть готові кілька мартіні з правильно охолодженими склянками й свічки в їдальні. А тоді два-три дні між ними все буде гарно — то повітря висихатиме перед бурею. Кілька днів вона навіть встигатиме робити свою роботу вчасно. Але зміна, як завжди, буде тимчасова, і невдовзі все повернеться на круг свій.

* * *

Спостерігаючи, як він виїжджає з гаража, а тоді зникає з виду, Карен відчувала злість і самотність. Вона ненавиділа себе за те, що забула про сьогоднішній вечір. Увімкнула радіо, але пульсівний ритм викликав у неї думки про головний біль, як у телерекламі, тож вона вимкнула його. Карен не хотіла, щоб він прийшов і побачив такий безлад. Треба було вимити тарілки вчора, хоч би якою втомленою вона була. Жінка зітхнула й поклала голову на стіл.

До шлюбу життя здавалося ідеальним: займатися господарством, поки він ліпить, приносити йому їжу, захищати від відволікань, дивитися, як він реалізує свої мрії в глині, і допомагати йому переводити їх у стан постійності. Спочатку Карен думала, що вони переїдуть у Гринвіч-Віллідж чи в мистецькі квартали Сан-Франциско, де подружаться з художниками, скульпторами й молодими театралами, що переживають не найкращі часи. Якби в них закінчилися

гроші, вона б могла працювати моделлю й допомагати Барні у важкі роки, доки він не здобуде слави.

Проте Барні переконав її, що краще залишитися в Мічигані, там, де їхнє коріння, вдалині від фальшивок і позерів. Розважливо, звісно, так само як розважливим було його рішення прийняти роботу, яку запропонував її батько, у «Нешнал моторз». Барні пояснив, що працювати з ідеями та формами інших людей — добра наука для нього як для скульптора. І, крім того, так він отримуватиме достойну зарплату, щоб утримувати дім і дітей, яких їм обом хотілося. Вони б могли купити цей чудовий дім, у Барні була б студія в підвалі, де він працював би вечорами й вихідними. Усе найкраще з обох світів.

Та Барні сам себе дурив. За останні два роки він закінчив лише дві невеличкі абстракції, які, Карен здавалося, не мають жодного сенсу (частково він почав їх іще на випускному курсі коледжу). А коли вона просила його пояснити, у чому їхня суть, Барні гнівався й по кілька тижнів після того ходив насуплений. Найгіршим був її страх, що якимсь чином вона винна в тому, що він не може творити. Якби ж вона була інакша, практичніша, щоб звільнити його від щоденних турбот, плодючіша, щоб подарувати йому дитину без усієї цієї метушні й хвилювання, які виснажують їх обох. Карен зиркнула на сповнену тарілок зливальницю, силкуючись перебороти власну огиду. Вона мусить змінитися. «Будь ефективна, — наказала вона собі. — Доведи все до ладу! Почни з чогось. Замов, щоб хтось поприбирав сьогодні в будинку, і працюй над тим, щоб тримати його в чистоті. Уважно стеж за графіками температури й дивися за маленьким віконечком у годиннику».

Якби ж вона могла змусити себе встати з цього крісла, то відразу ж почала б. Але тіло відмовлялося коритися. Карен сиділа й боролася із собою кілька хвилин, а тоді, доклавши невимовних зусиль, підвелася. Увімкнула посудомийку, зне-

хотя підійшла до зливальниці, сипонула мийного засобу, увімкнула воду й занурила руки в мокру гору тарілок.

Карен і не помітила, що порізалася, доки кров швидко не заюшила в мильну воду, забарвлюючи тарілки й зливальницю краплинами червоного. Вона витріщилася, затуманена, на порізану долоню й пальці лівої руки, дивилася на струмені крові, а тоді з криком і плачем взялася розбивати тарілки одну за одною.

От же ж мудака, не витягнув зі зливальниці розбиті чашку й блюдце! Залишив усе це для неї. Вона не готова змінитися й стати домогосподаркою, готувати, прати, мити й робити всю іншу херню на вимогу! Вона не Нора з «Лялькового будинку», яку можна піднімати й класти, коли йому заманеться. Вона — це вона. Навіщо їй мінятися, ставати якоюсь інакшою?

Карен хотілося з кимсь поговорити. Вона обгорнула руку рушником і подалася до телефона подзвонити мамі. Тоді згадала, що компанія відправила батька в Каліфорнію, щоб він уклав кілька мирових угод з позивачами «Нешнал моторз». Хотілося, щоб вони якнайскоріше повернулися, і Карен загадувалася, чи спробують вони шукати там Майру. Сподівалася, що ні, і від цієї думки ставало соромно.

Коли рушник просяк від крові, вона взяла ще один, міцно притиснула до рани й лягла на диван. Виснажена й млява, Карен усе одно всміхнулася. Що ж, із сьогоднішньою грою в бридж покінчено. Вона зателефонує Гелен Вінтерз і скасує плани на вечір. Барні попідкується про неї, коли прийде додому. Він проситиме вибачення, буде галантним, уважним і люблячим, разом вони проведуть неймовірний вечір. Карен запланувала дещо особливе. І вона прикинеться, що сьогодні — звичайний день, а не відзначений у календарі доктора Ліроя чи в червоному віконечку того дурного годинника.

Він цієї думки Карен усміхнулася ще ширше, заплющила очі й невдовзі заснула.

2

Макс Прагер чекав на тротуарі перед своїм будинком, коли Барні зупинився, щоб забрати його.

— Що таке, Барні? — запитав він з немилосердно радісним виразом на рожевому обличчі, коли прослизнув у салон і захряснув за собою дверцята. — Виглядаєш як людина, у якої не все добре.

Барні пробурчав вибачення за запізнення й замовк. Він уже зрозумів, що десятимильна подорож до Центру буде цілим випробуванням. У домовленості про підвезення спочатку брали участь п'ять чоловіків, які могли між собою розмовляти. Тоді одного перевели в Толедо, а інший переселився на Вест-Сайд. Якийсь час Макс Прагер з відділу досліджень і Коллінз із відділу техніки безпеки мали дуже багато спільних тем для розмов — різні технічні штуки — і Барні їх із задоволенням слухав. Проте Коллінз пішов на пенсію три місяці тому, і тепер вони з Прагером удвох підвозили один одного.

Прагер — людина старого гарту. Утікач від нацистів, у Бруклін його привезли десятирічним. У його бруклінському акценті досі вчувалася німецька. Близько п'ятнадцяти років тому, у віці сорока років, він перейшов з Нью-йоркської військово-морської корабельні в Центр досліджень і розвитку «Нешнал моторз». Лише раз за три роки, скільки Барні його знав, він бачив Прагера в дійсно поганому настрої, коли двох молодших працівників підвищили, а його — ні. Те обурення закінчилося наступного ж дня, коли Прагер пожартував з Коллінзом, що тепер йому доведеться підчищати за новачками, у яких іще молоко після ступеня доктора наук на губах не обсохло, чоловіків, які не знають і половини того, що він уже забув про технологію мічених атомів.

Зміст

Передмова автора до видання 2003 року	9
Примітка автора	12
Червень	13
Липень	50
Серпень	108
Вересень	145
Жовтень	197
Додаток	244

Літературно-художнє видання

КІЗ Деніел
Доторк
Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*
Редактор *О. В. Телемко*
Художній редактор *В. О. Трубочанінов*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *О. О. Старова*

Підписано до друку 26.04.2019. Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Literatyna». Ум. друк. арк. 13,44. Наклад 9000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cor@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів на ПП «ЮНІСОФТ»
Свідоцтво ДК №3461 від 14.04.2009 р. www.unisoft.ua
61036, м. Харків, вул. Морозова, 13Б

UNISOFT

Кіз Д.

К38 Доторк : роман / Деніел Кіз ; перекл. з англ. В. Куча. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. — 256 с.

ISBN 978-617-12-5118-2

ISBN 978-1-929519-02-6 (англ.)

Вони не хотіли завдати комусь шкоди. Вони не злочинці і не вбивці. Вони просто хороші люди, з якими трапилося багато поганого. Однак ніхто не вірить. Тепер подружжя Старків стало вигнанцями. Коли вони заходять до крамниці чи перукарні, їх відмовляються обслуговувати. Здається, ще трохи — і на них оголосять полювання. За що? Карен і Барні зазнали радіоактивного зараження. Кожен, хто проходить повз, боїться навіть випадково доторкнутися до них. А Карен завжди мріяла стати матір'ю... Одного дня їх шокує несподівана звістка. Вона вагітна. Дитина може народитися не такою, як усі. Чи станеться диво?..

УДК 821.111(73)

- Бахмут (Артемівськ), вул. Незалежності, 69 (ПЦ «Азов-Плаза», 2-й поверх), (0627) 44-90-99
- Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 5/13 (колишній універмаг «Дружба», 1-й поверх), (0456) 39-04-68
- Білгород-Дністровський, вул. Московська, 16-А (ПЦ «Рута-Плаза», 2-й поверх), (04849) 6-07-26
- Бердянськ, просп. Азовський, 35-А (ПЦ «DEL MAR», 1-й поверх), (06153) 3-48-40
- Бориспіль, вул. Київський шлях, 10-В (ринок «Зоряний», місце 103), (06153) 3-48-40
- Вінниця, вул. Паланіна, 1-А (ПЦ «Квартал», 2-й поверх), (0432) 50-88-06
- Вознесенськ, вул. Синькова, 5-А, (05134) 3-20-19
- Дніпродзержинськ, просп. Леніна, 57-А (ПЦ «Фуршет», 1-й поверх), (0569) 53-42-26
- Дніпропетровськ, просп. Дмитра Яворницького, 105 (ПЦ «Сільпо», 2-й поверх), (056) 770-00-55
- Дніпропетровськ, вул. Калінова, 9-А (ПЦ «Miriada», 1-й поверх), (056) 760-33-30
- Житомир, вул. Київська, 87 (ПЦ «Волак», 2-й поверх), (0412) 41-24-85
- Запоріжжя, просп. Соборний, 58, (061) 787-63-86
- Запоріжжя, просп. Металургів, 2-Ж (ПЦ «Рекордний», 0-й поверх), (061) 236-86-54
- Івано-Франківськ, пл. Ринок, 1 (ПЦ «галерея Н», 0-й поверх), (0342) 72-58-32
- Ізмаїл, вул. Пушкіна, 47 (ПЦ «Електрон», 2-й поверх), (04841) 6-22-12
- Ізюм, пл. Джона Ленона, 7, (05743) 3-14-72
- Кам'янець-Подільський, вул. Данила Галицького, 11/3 (ПЦ «Максимум», 2-й поверх), (03849) 6-48-11
- Київ, вул. Велика Васильківська, 72 (ПЦ «Олімпійський», 3-й поверх), (044) 590-25-76
- Київ, вул. Райдунжа, 15 (ПЦ «Фуршет», 0-й поверх), (044) 540-23-65
- Київ, вул. Маршала Малиновського, 12-А (ПЦ «Метрополіс», 3-й поверх), (044) 500-62-73
- Київ, вул. Лукяківська, 15-А (ПЦ «Європорт», 2-й поверх), (044) 461-94-82
- Київ, вул. Драгоманова, 29 (ПЦ «Центрум», 1-й поверх), (044) 502-18-96
- Київ, вул. Попудренка, 90/2 (ПЦ «Маяк», 3-й поверх), (044) 361-91-46
- Кіровоград, пров. Центральний, 3/1 (ПЦ «Плаза», 1-й поверх), (0522) 35-20-55
- Ковель, бульв. Лесі Українки, 18 (ПЦ «Бульвар», 2-й поверх), (03352) 5-21-40
- Котопот, вул. Котопотських дивізій, 24-А (ПЦ «Маяк», 2-й поверх), (05447) 6-36-77
- Краматорськ, вул. Палацова, 23 (ПЦ «Прогрес», 2-й поверх), (0626) 48-97-87
- Красноармійськ, вул. Свердлова, 148, (06239) 2-00-48
- Кременчук, вул. Соборна, 15/42 (ПЦ «Мега», 2-й поверх), (0536) 72-97-65
- Кривий Ріг, просп. Гагаріна, 4 (ПЦ «Плаза-2», 2-й поверх), (056) 409-81-09
- Кривий Ріг, вул. Ватутіна, 39-А, (056) 409-60-75
- Львів, просп. Перемоги, 117 (ПЦ «Лимон», 2-й поверх), (067) 570-61-62
- Львів, пл. Ярмаркова, 30-А (ПЦ АТБ), (05361) 7-17-10
- Луцьк, вул. Лесі Українки, 53 (ПЦ «Галерея Центр», цокольний поверх), (0332) 78-35-08
- Львів, вул. Братів Рогатинців, 15, (032) 235-50-12
- Львів, вул. Городоцька, 179 (ПЦ «Скрина», 2-й поверх), (032) 298-88-07
- Маріуполь, просп. Металургів, 64 (ПЦ «Єлизавета», 1-й поверх), (0629) 41-27-71
- Менітополь, просп. Богдана Хмельницького, 24 (ПЦ «Пасаж», 2-й поверх), (0619) 44-83-49
- Миргород, вул. Гоголя, 147 (ПЦ «Мир», 1-й поверх), (05355) 5-06-08
- Мукачеве, вул. Федорова, 6 (ПЦ ЦУМ)
- Ніжин, вул. Шевченка, 11-А (ПЦ «Гермес», 2-й поверх), (04631) 90-10-2
- Николаїв, вул. Потьомкінська, 63/2, (0512) 47-58-43
- Нікополь, просп. Трубіників, 14 (ПЦ ЦУМ, 1-й поверх), (05662) 2-50-03
- Нова Каховка, вул. Паризької комуні, 13 (ПЦ «Центральний», колишній «Дітячий світ», 2-й поверх), (05549) 7-96-51
- Новомосковськ, вул. Радянська, 34 (ПЦ «Сті-Центр», 2-й поверх), (0569) 69-65-79
- Одеса, вул. Велика Арнаутська, 61, (048) 786-05-88
- Одеса, вул. Краснова, 17 (орієнтир — пл. Толбухіна), (048) 780-19-84
- Одеса, просп. Добровольського, 99, (048) 755-04-40
- Олександрія, просп. Леніна, 77 (ПЦ «Гранд-Плаза», 2-й поверх), (05235) 7-15-50
- Павлоград, вул. Центральна, 84-А, (057) 752-65-92
- Первомайськ, вул. Революції, 34, (05161) 7-53-99
- Полтава, вул. Жовтнева, 50, (0532) 60-60-40
- Прилуки, вул. Київська, 138 (ПЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04637) 3-29-00
- Рівне, вул. Київська, 67-А (ПЦ «Арена», 2-й поверх), (0362) 64-26-37
- Селідове, вул. Карла Маркса, 10 (будинк побуту, 2-й поверх), (06237) 7-00-34
- Слов'янськ, пл. Соборна, 3 (ПЦ «Фокстрот», 2-й поверх), (0626) 62-11-02
- Суми, вул. Соборна, 42, (0542) 77-17-12
- Тернопіль, вул. Перля, 3 (ПЦ «Novus», 2-й поверх), (0352) 43-12-76
- Ужгород, вул. Минайська, 16-Г (ПЦ «Колізей», 2-й поверх), (0312) 67-22-29
- Умань, вул. Шевченка, 23-А (ПЦ «Сті»), (0447) 404-000-6
- Фастов, вул. Івана Мазеги, 6 (ПЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04565) 6-05-11
- Харків, просп. Маршала Жукова, 3-А, (057) 392-03-43
- Харків, просп. Гагаріна, 20-А (ПЦ «На Гагаріна», 2-й поверх), (057) 703-44-58
- Харків, вул. Академіка Павлова, 144-Б (ПЦ «Космос», 3-й поверх), (057) 720-12-29
- Харків, вул. Полтавський шлях, 144 (ТБЦ «Компас», 2-й поверх), (057) 720-10-33
- Херсон, просп. Ушакова, 35-А (ПЦ «Адмірал», 2-й поверх), (0552) 46-00-66
- Хмельницький, вул. Свободи, 73 (ПЦ «Фуршет», 3-й поверх), (0382) 72-66-51
- Черкаси, вул. О. Дашкевича, 26 (ПЦ «Сільпо», 3-й поверх), (0472) 54-04-47
- Чернігів, просп. Перемоги, 103, (0462) 65-32-31
- Чернівці, вул. Гоголя, 10, (0372) 58-72-44
- Шостка, вул. Карла Маркса, 24 (у відділенні Приватбанку), (05449) 7-37-46

Замовляйте книжки будь-яким зручним способом

- за телефонами довідкової служби (050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life); (067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

- на сайті Клубу: www.bookclub.ua
Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@ksd.ua

Для гуртових клієнтів

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@ksd.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@ksd.ua

